

AR PAUTR-COS RICHARD.

AN deiz all en em arrêtis en un andret e pelêc'h e voa calz a dud assamblet evit ur verzidiguez. Dre ne voa qet c'hoas an heur da gommanç, ar gompagnunez a gomze eus an amzer miserabl a rene; hac unan eus ar vanden, ous en em adressi da un den venerabl pehini a voa gris e vlêo ha güisqet qempen, a lavaras dezàn : « Ha c'houi, tad Abraham, petra a sonjit-hu eus an amzer-mâ ? N'en doc'h-hu qet avis penaus an tellou euzus a lajer var qement a zo, a deuyo a benn da ruina ar vrô en antier ? Rac, penaus ober evit o faea ? Petra a gonseillfet-hu deomp var guementse ? » An tad Abraham a voe ur pennadic amzer o sonjal, hac a respontas : « Mar fell deoc'h gouzout va fêcon da sonjal, e zân d'el lavarat e bêr gomzou, rac, evit an den aviset mad, ne zêus ezom nemet nebeut a c'heriou. » *Ne deo qet an nombr eus ar c'homzou a garg ar boezel*, evel a lavar ar pautr-côs Richard. An oll neuze a dostâs evit pedi an tad Abraham da gozeal, hac an assamble en em renqet endro dezàn, e talc'has an discours-mâ :

« Va mignonet quer hac amezeyen vad, güir eo penaus an tellou a zo guell grén; gouscoude, ma n'hor bez da baea nemet ar re a c'houlen ar gouarnamant diganeomp, ec'h alsemp esperi gallout o faea ezetoc'h; mes beza hon eus un niver bras a re all calz goassoc'h deomp; dre exempl : hon diegui, a guemer deomp daou c'hement eguet ar gouarnamant; hon orgouill, teir guech; hac hon dievestet, peder guech muioc'h

c'hoas. An taxou-se a zo eus un hevelep natur , n'e deo qet possubl d'ar recevourien na diminui o foez , nac oun delivra diouto. Gouscoude , beza e zeus un dra benac da esperout evidomp , mar fell deomp heuilla ur c'husul vad; rac , evel a lavar ar pauvr-cos Richard , Doue a lavar d'an den : *En em sicour, ha me a sicouro ac'hanout.*

Ma vez ur gouarnamant hac a obliche an oll da rei gant reiz an decvet loden eus an amzer evit e servich , e ve a dra sur cavet ar gondition-se guell galet ; mes an darn-vuia ac'hanomp a zo taxet , dre o diegui , en ur fèçon c'hoas muioc'h tirandus. Rac , mar contit an amzer a dremenit en un didalvoudeguez absolut , da lavaret eo , o chom hep ober netra , e cavot e lavaràñ güir. An didalvoudeguez a zigaç ganti diezamanchou , hac a verra en ur fèçon santus ar badelez eus ar vuez. *An didalvoudeguez , evel a lavar ar pauvr-côs Richard , a zo henvel ous ar mergl , pehini a uz calz muioc'h eguet al labour : An alc'huez a behini en em servicher , a zo atao sclér.* Mes , mar carit ar vuez , na gollit qet an amzer , rac ar vuez a zo grêt eus anezan.

Peguement a amzer na roomp-ni qet d'ar c'housqet , en tu-all d'ar pez a dlefemp naturelamant rei dezàn ? Ancounac'hât a reomp penaus *Louarn cousqet , na guemer qet a yer* , ha penaus hor bezo amzer aoüale'h da gousqet , pa vezimp er bez. Mar deo an amzer ar preciusa eus an oll vadou , *ar c'holl eus an amzer , evel a lavar ar pauvr-côs Richard , a dleive beza ar brassa eus ar prodigaldet , pa zeo güir* , evel m'el lavar c'hoas , *an amzer gollet n'en em gav james , ha penaus ar pez a halwomp amzer aoüalc'h , en em gav atao re vér.* Courach eta , hac agissomp epad ma ellomp. Gant ma vezimp actif , e refomp calz muioc'h , gant nebeutoc'h a boan. *An didalvoudeguez a rent oll poanius ; an ingin*

a rent oll eaz : an hini a sav divezat, en em fourgaç hed an deiz, hac a hoan e commanç e afferaou, e zeo dija nôs. Al leziriguez a za quer goustad, ma zeo querent tizet gant ar baourente. Poulsit hoc'h afferaou, ha ma na vezet int a boulso ac'hanoc'h. Mont da gousqet abret ha sevel mintin, a zo an diou féçon güella da gonservi ar yec'hed, ar fortun hac ar sqiant.

Petra a sinisi an esperanc hac ar yœuyou a formomp evit amzeriou eürussoc'h ? Renta a rimp an amzer mad, mar gouezomp agissa. *Al labour, evel a lavar ar pautr-côs Richard, n'en deus qet ezom a c'hoantjou. An hini a vev var an esperanç, a risq da verval gant an naoun : Ne zeus qet a brofit hep poan.* Ret eo dîn en em servicha eus va daouarn, pa na meus qet a zouarou; mar am eus, ez int goall imposed; hac evel a lavar ar pautr-côs Richard gant réson, *ur vicher a dalvez ur fond douar ; ur profession a zo un implic'h hac a unan bepreat evidomp an enor hac ar profit.* Mes, ret eo labourat eus ho micher ha souten ho reputation, pe antrament, nac ar fond nac ar vagasin na sicourint qet ac'hanoc'h da baea an tellou. *Piou benac, eme ar pautr-côs Richard, a zo labourus, na dle qet caout aoun ous an dienez. An naoun a sell ous dôr an den labourus, mes na gred qet antren.* Beza e zeo er memes tra respetet gant ar recevourien ha gant an hussierien; rac al labour a bae an dleyou, *hac an disesper a gresq anezo.*

Ne d'eo qet necesser e cafac'h tenzoriou, nac e teufe querent pinvidic da renta ac'hanoc'h heritouriën dezo. *An acqed, evel a lavar ar pautr-côs Richard, a zo mam ar prosperite, ha Doue na refus netra d'al labour.* Labourit epad ma cousq ar feneant, hac ho pezo hed da verzá ha da zastum. Labourit epad an oli momentchou a hanver *hirio*, rac na ellit qet gouzout an

oll ampechamanchou a zigouezo ganeoc'h varc'hoas. Qementse eo a ra d'ar paotr-côs Richard lavarat : *Un hirio mad a dal muioc'h eguet daou varc'hoas.* Hac ouspen : *Un dra benac hoc'h eus-hu da ober evit varc'hoas? grit-hi hirio.* Ma vec'h mevel da ur mestr mad, na vec'h-hu qet mezec ma teufe d'ho henvel feneant? Mes, ho mestr hoc'h-unan oc'h. Ruziet eta da gaout d'en em reproch ar feneantis.

Nac a draou oc'h eus-hu da ober evidoc'h hoc'h-unan, evit ho famill, evit ho mam-bro, evit ho Roue! Savit eta da c'houlou-deiz; ha na deuyo qet an heaul beniguet, en ur strinqa e sellou brillant var an douar, da lavarat : *Cede aze un den lach cousqet c'hoas!* Hep dale, en em laquit d'al labour; ha bezit sonch, evel a lavar ar paotr-côs Richard, penaus *ur c'has maneguet na drap qet a logod.*

Lavarat a reot din e zeus calz da ober, ha n'oc'h eus qet a nerz evit se; qementse a ell beza güir, mes bezit ar volontez vad hac ar herseveranç, hac e velot burzudou. Rac, evel a lavar ar paotr-côs Richard : *an daqadennic dour a guez continualamant a deu a benn da doulla ar c'halleta men. Gant labour ha paciantet, ul logoden a doull un arc'h; ha tauliou bian, scöet hep cess, a deu a benn da ziscar ar vezen brassa.*

Seblantout a ra din clêvet unan benac ac'hanoc'h o lavarat din : Ha n'en d'eo qet ret ive qemer ur moment a repos? Respong a rìn deoc'h, va mignonet, ar pez a lavar ar paotr-côs Richard : *Implijit mad hoc'h amzer, mar fell deoc'h mertiout ar repos; ha na gollit qet un heur, pa n'en doc'h qet assuret eus ur minut.*

An dibres a zo un amzer pehini a eller da implija da un dra benac a util, Ne zeus nemet an den evisiant a ell en em brocuri ar seurt dibres-se, da behini ar feneant na barven james. *Ar vuez tranquil, hac ar vuez*

dibres, eme ar pautr-côs Richard, a zo diou dra meurbed dishenvel. Credi a rit-hu ec'h accordo ar feneantis deoc'h muioc'h a blijadur eguet al labour? Gaou oc'h eus. Rac, evel a lavar ar pautr-côs Richard : *ar feneantis a enguehent ar sourciou, hac an dibres hep necessite a brodu poaniou fachus. Calz a dud zo hac a garfe bevu hep labourat, dre o speret hepqen; mes mancout a reont e defot a found.* Al labour, er c'hone-trol, a zigaç atao an agremant, an abondanç hac ar respect. *Ar blijadur a red bepret varlerc'h ar re a dec'h ounti. An nezerez vigilant na vanq james a invis. Abaoe ma meus un tropel dénved hac ur vioc'h, an oll a zalud ac'hanon,* evel a lavar ar pautr-côs Richard.

Mes istre carantez evit al labour, ez eo ret c'hoas caout fermder, resolution ha soign vrás. Ret eo guelet hon afferaou gant hon daoulagad hon-unan, ha nonpas en em gonfia e daoulagad ar re all. Rac, evel a lavar ar pautr-côs Richard, *ne meus biscoas guelet ur vezen, pehini a chancher alies a blaç, nac un tieguez a ziloch ivez alies, o prosperi qement ha re all pere a chom stabil.* Hac e lec'h all e lavar : *Teir dilojadec a ra ar memes gaou evel un tan-goall. Dioüallit ho stal, hac ho stal ho tioüollo. Mar querit ober hoc'h afferaou, it hoc'h-unan d'o ober : ma ne fell qet deoc'h e vent grét, cassit re-all d'o ober.* Evit ma prospero al labourer, e zeo ret e cundufe én e-unan e alazr. Lagad ar mestra ra muioc'h eguet e zaou zorn. *An defaut a soign a ra muioc'h a c'haou eguet an defaut da c'houzout.* Nonpas evessât an devezerien, a zo ar memes tra evel réi dezo ar yalc'h e discretion. Ar re a gonfianç er re-all, a zo ar revin eus a galz a dud. Rac, evel a lavar ar pautr-côs Richard, *en afferaou ar bed, n'en deo qet atao dre ar feiz en em saveteer, mes dre nonpas caout.* Ar soign a guemerop diouzomp hon-unan a zo bepret profitabl. Rac, evel a lavar ar pautr-côs

Richard, ar gouizieguez a zo evit an den studius, hac ar binvidiguez evit an den vigilant, evel ar buissanç d'ar vaillantis, hac ar barados evit ar vertus.

Mar fell deoc'h caout ur mevel fidel hac a garfec'h, en em servichit hoc'h-unan. Ar paustr-côs Richard a gonneill an eves mad evit an dra distera memes, rac di-gouezout a ra alies penaüs an neglijanç ar vianna a brodu un drouc bras. *E defaut eus a un tach, emezàn, houarn ar marc'h en em goll; e defaut un houarn, e coller ar marc'h; hac e defaut ar marc'h, ar c'havalier e-unan en em goll, rac e adversour a drap hac a laz anezàn ha qementse oll evit nonpas beza grêt attan-tion da un houarn marc'h.*

Aoüalc'h eo qement-mâ, va mignonet, var al labour ha var an attation a dleomp da guemer var hon afferaou hon-unan ; mes, goude se, e tleomp c'hoas caout an temperanc, mar fell deomp assuri an issu eus hon labour. Ma ne voar qet un den espern dre ma c'hounit, e varvo hep ur guennec, goude beza bet epad e vuez staguet var e labour. *Sulvui e zeo lard ar gueguin, eme ar paustr-côs Richard, sulvui e zeo treud an testamant.* Meur a fortun en em dissip dre m'o c'hounezer, abaoue m'o deus neglijet ar merc'hed ar gueyel hac an nados, evit ar c'hase, al liqueuriou, an oll lipouserez, hac an dillac caer ; hac ive abaoue m'o deus ar goaset dilezet o hos-tillou evit ar guïn, ar guïn-ardant, ar c'horn-butun ha meur a dra all, d'an nebeuta inutil. *Mar qirit beza pinvidic, emezàn, na zisqit qet hepken penaüs e c'hou-nezer; disqit ive penaüs e venager.* An Indes n'en deus qet pinvidiqêt ar Spagnolet, rac o dispignou a zo bet trec'h d'o frofit.

Renoncit eta d'ho sotoni dispignus, hac ho pezo ne-beutoc'h d'en em glêm eus a ingratiri an amzer, eus a grevustet ar c'hontributionou, hac eus an antretienou foll, eus an oll bombanceres a rit en ho coll hoc'h-unan.

Ar guïn, ar merc' hed, ar c'hoariou hac ar feis fall, a ziminu ar fortun hac a gresq an ezomou, evel a lavar ar paustr-côs Richard. Qerroc'h, emezàn, a goust antreteni ur viç, eguet evit sevel daou vuguel. Sonjal a rit, marteze, penaus un tassadic benac a gafe, ur bannac' hic liqueur, pe ur brizennic vutun, un habit vrao, ur c'hoef dantelezet caer, ur mouchouerou brodet, rubanou alaouret pe arc'hantet, hac un nebeudic re a amusamanchou, na ellont qet beza eus a ur gonsecanç vras; mes, bezit sonch mad-eus ar pez a lavar ar paustr-côs Richard : *Un nebeudic repetet alies a ra calz.* Bezit var eves eus an dispignou bian. *Ne zeus ezom nemet un toullic bian evit carga ul lestr bras a zour hac e laqat da berissa. Al lipouserez a gundu d'ar baourentez. An dud sot a ro ar festou, hac ar re fur o débr.*

Cetu c'houi amâ oll destumet evit ur verzidiguez a guriosite hac a durubailou precius. Henvel a rit qementse madou ; ma na laquit eves, e tiguezo un drouc benac gant darn ac'hanoc'h. Conta a rit e vezoguerzet **an** traou-ze e pris izel, da lavaret eo, nebeutoc'h eguet e zint bet coustet ; mes, ma ne dint qet reelamant necesser deoc'h, e vezint atao calz re guer evidoc'h. Bezit sonch mad c'hoas eus ar pez a lavar ar paustr-côs Richard : *Mar prenes ar pez a zo dreist da ezom, na zalei qet da verza ar pez a zo an necesera did. Gra bepret reflexion qent profita eus ur marc'had mad.* Ar paustr-côs a sonch gant rëson penaus alies ur marc'had mad n'en d'eo alies nemet trompleres, hac ous en em geni en hoc'h afferaou, e ra deoc'h muioc'h a c'haou eguet na ro a brofit.

Sonch a meus e lavar e lec'h all : *Guelet a meus calz a dud revinet evit beza bet grét marc'hajou mad. Un diotach eo, emezàn c'hoas, implija an arc'hant evit prena ur glac'har.* Se eo gouscoude ar pez a rîr bemdez,

faut da veza prenet al levric-mâ. *An den fur*, evel a lavar ar paustr-côs Richard, *en em instru eus a valeur ar re-all; an dud sot a deu raramant furoc'h dre o maleur o unan* : **FELIX QU'EM FACIUNT ALIENA PERICULA CAUTUM.**

Anavezout a rân certen tud pere, evit en em visca brao, o deus grêt d'o c'hôf yuna, hac o deus reduiset o zud da vancout a vara. *Ar sei hac ar voulous*, eme ar paustr-côs Richard, *a yena ar gueguin*. Peñ da veza ezomou eus ar vuez, a boan ec'h eller o sellet evel traou commod. Ne zoar tentet d'o c'haout nemet abalamour d'al lufr eus o aparanc. Evesle ê e zeo deut an ezomou artificius da veza nombrussoc'h eguet an ezomou naturel. *Evit un den realamant paour*, eme ar paustr-côs Richard, *e zeus cant ezomec*. Dre an extravagânçou-se, ha calz eus a re-all evelto, an dud a fêçon a zo reduiset d'ar baourente, hac a zo forcez avichou da gaout recours d'ar re a veprisent diaguent, mes pere o deus gouezet en em derc'hel dre ingin ha temperanc. Qementse a brouy penaus, *ur ploueziad en e za*, evel a lavar c'hoas ar paustr-côs Richard, *a zo brassoc'h eguet an digentil daoulinet*.

Marteze ar re en em glêm ar muia, o devoa heritet eus **ur** fortun vad; mes, hep anavezout ar voyenou dre bere o devoa o acquisitet, ez int en em lavaret dezo o unan : *Deiz eo, ha na vez o bigen nôs*. Un dispignic quer bian var ur fortun evel va hini, na verit qet e vez grêt attantion dezi. *Ar vugale hac an dud sot*, eme ar paustr-côs Richard, *a zonch dezo penaus uguent scoëd hac uguent vloas na ellont bigen achui*. Gouscoude, evel a lavar c'hoas, *dre forç da lemel hed eus an arc'h*, hep laqat netra enni, e teuer soudan da velet ar fonç; ha neuze, *pa vez sec'h ar punç*, ec'h anuvezer talvoudeguez an dour. Gouezet o devije bet se, ma carjent beza consultet ya levricon bian.

Ha c'houi zo c'hoantec , va mignonet , da c'houzout .
 talvoudegnéz an arc'hant ? It , hac essaït da ampresti
 ous ur re benac : *An hini a za da c'houlen ampresti, a*
ell en em c'hortos da ur vortification. Qementse ive a
 erru d'ar re a brest da certen tud , pa zeont da c'houlen
 ar pez a ranquer dezo . Mes n'e deo qet se hor c'hestion.
 Ar pautr-côs Richard , divar benn ar pez emaoun o
 paouez lavarat , hon preven gant prudanç penaus or-
 gouill ar paridiguez a zo un dra guell euzus : *Arauc*
consulti ho faltazi, consultit ho yulc'h, emezan . An
 orgouill a zo ur c'hlasquer a gri qen huel hac an ezom ,
 mes pehini a zo calz divoalc'hussoc'h . Mar oc'h eus
 prenet un dra vrao , e vanco deoc'h deg all c'hoas evit
 ma vezò peur-achu an assortimant ; rac , evel a lavar ar
 pautr-côs Richard , *ezetoc'h eo miret ous ar c'henta*
faltazi eguet contanti ar re all a deu goude. Qen diot
 eo da ur paour falvezout dezàn en em henveli ous ar
 pinvidic , evel ma zeo d'ar ranic en em c'huezi evit
 dont da veza qen teo hac un eugen , a lavar deomp
 c'hoas ar pautr-côs Richard . Al lestrou bras a ell risca da-
 vantach ; mes arabat eo d'ar vagou bian pellât ous ribel ar
 môr . Ar seurt follenteziou-se a zo souden punisset ; rac ,
 evel a lavar ar pautr-côs Richard , *ar gloar alein ous*
an orgouill, a ra e goan ous ar mepris. *Ar gloar a*
zijun gant an abondanç, a lein gant ar baourenteze,
hac a gouign gant ar vez. Ha goude tout , petra a chom
 eus ar vanite-se d'en em disqeus , evit pehini em en roer
 qement a boan , hac en em exposer da guement a cha-
 grin ? Qementse na ell na conservi hon yec'hed , naë
 hon yac'hât ous hon c'hlénvejou . Control da se : hep
 èresqi ar merit personal , se a laqa guenel an anvi , hac
 a brecipit revin ar fortuniou . Petra co ur balvennic-
 Doue ? N'en deo , d'ar muia tout , nemet ur prênv-blêvec
 ornet , ha cetu aze petra eo ur sougueér . Evel a lavar
 c'hoas ar pautr-côs Richard : *Pè seurt fallentez n'en*

deo-én get destum dleou evit ur seurt traou dister !
 Er verzidiguez-mâ , va mignonet , ec'h offrer deomp
 c'houec'h mis termen , ha marteze eo an avantach eus
 ar gondition-se en deus angaget unan benac ac'hanomp
 d'en em gaout enni , o sonjal , dre na voa qet ret paea
 dioc'h-tu , e cafomp amâ an ézamant da gontanti hon
 faltasi , hep tenna netra eus hor yalc'h. Sonjal a rit-hu
 erfat er pez a rit , pa guemerit dle ? Rei a rit autorite da
 un den all var ho liberte. Ma na baeit qet d'an termen
 merqet , e vezot mezus o velet ho creançour ; e vezot en
 aoun o comz ountâ ; en em humilia a reot dre excusou
 mezus hac hep rôson ; nebeut-a-nebeut e collot ho fran-
 qis , hac e teuot enfin d'en em disenori dre ar guevier
 sclêra ha disprisapla ; rac , evel a lavar erfat ar pau-
 tr-côs Richard , ar c'henta faut eo da guemer dle , an
eil da lavarat guevier. An dleour en deus bepret ar
gaou var an talyer.

Ur Breton , ganet libr , na dlese james rusia na caout
 aoun da gomz ous nep den , na da sellet outân en faç .
Ar baourentez n'e deo nemet re gapabl da neanti àk
 gourach hac oll vertuziou an den. *Difficil bras eo* , eme
 ar pautr-côs Richard , *derc'hel ur zac'h gollo en e za.*

Petra a zonchfec'h-hu ous ur prinç pe ous ur gouar-
 namant a zifense ouzoc'h , dre un edit , d'en em visca
 evel an autrone , dindan boan a brison ? Na lavarfec'h-hu
 qet e zoc'h ganet libr , oc'h eus ar güir d'en em visca
 evel ma plich deoc'h ; penaus ur seurt edit a vez un
 outrach formet a enep ho privilachou , ha penaus ive
 un hevelep gouarnamant a vez ur güir tyrantis ? Ha
 gouscoude en em soumetit hoc'h-unan d'an tyrantis-se ,
 pa guemerit dle dre ar faltazi da veza remerqet. Ho
 créançour en deveus ar güir , mar en cav erfat , d'ho
 priva eus ho liberte , en ur laqat destum ac'hanoc'h er
 prison , ma noc'h eus qet peadra d'er paea.

Pa ho poa grêt ar marc'hat-se , a blich qement deoc'h ,

na sonjec'h qet marteze nemeur er baeamant ; mes , evel a lavar ar pautr-côs Richard , *ar greançourien o deus guelloc'h memor eguet an debitourien ; beza ez int ar rum eus ar bed ar muia supersticius.* Ne zeus observatour ebet muioc'h acqedus eguelo eus an oll poentchou deus an armanac .

An amzer a ruill en dro deoc'h , hep na rit attantion , hac e teuer da formi ar goulen arauc m'ho pe preparet nep tra evit satisfia. Mar sonjit , er c'hontrol , en ho tle , an termen pehini a seblante deoc'h d'abord qen hir , a barisso deoc'h guell vér. Seblantout a rae en dese an amzer diou esqel ous e dalonou , evel m'en deus ous e ziouscoas. *Ar c'horais a zo guell vér,* eme ar pautr-côs Richard , evit ar re a dle paea da Basq. An amprester hac an debitour a zo daou esclavour : unan eus ar prestour ; eguile eus ar c'hreançour ; bezit horror eus ar chaden-se. Conservit ho liberte hac ho tisepandanc ; bezit ingenus ha libr. Mes marteze e sonjit-hu er moment-mâ en ur stat a bermet deoc'h contanti ur faltazi benac , hep risca d'ober gaou ouzoc'h. Mes espernit evit amzer ar gosni hac an ezom , e qeit lia ma ellit. *Heaul ar mintin na bad qet epad an deiz ,* evel a lavar ar pautr-côs Richard .

Ar gounideguez a zo douetus ha passager ; mes an dispign a vezò bepret continual ha certen. *Ezetoc'h eo , eme ar pautr-côs Richard , sevel diou chiminal , eguet derc'hel unan bepret tom ; rac-se , emezàn c'hoas , it gentoc'h da gousqet hep connia , eguet sevel gant dle.* Gounezit ar pez a zo possubl deoc'h , ha gouezit menagi ar pez oc'h eus gounezet. Se eo ar güir voyen da chench ho plom en aour. Sur ha certen eo penaus , pa bossedot ar secret-se , n'en em glêmmot mui eus a rigor an amizer , nac eus an difficulte da baea an taxou .

An doctrin-se , va mignonet , a zo hini ar rôson hac ar prudanc. Na zit qet gouscoude d'en em gonfia hepken

en hoc'h ingin, en hoc'h evessa bras, en ho cundu mad. Beza ez int, evit güir, traou excellant; mes beza e vezint oll evidoc'h inutil, ma noc'h eus, arauc tout, benediction Doue. Goulennit eta humblamant ar venediction-se; na vezit qet insansibl da ezomou ar re da bere e zeo bet refuset, mes roit dezo consolation ha sicour. Bezit sonch mad penaus an den santel Job a voe paour, hac e teuas goude da veza eurus.

Na lavarin qet davantach. An experianç a zalc'h ur scôl e pehini ar guenteliou a goust quer; mes enni eo hepken ec'h ell an den disqiant en em instrui, ha c'hoas na zis-cont-he qet nemeur a dra; rac, evel a lavar c'hoas ar pauvr-côs Richard, gallout a rér rei un avis mad, mes nonpas ur gundu vad. Bezit eta sonch mad penaus an himi ne voar qet receo un avis mad, na ell qet, qen nebeut, beza sicouret, en ur fêçon util; rac, evel e teu c'hoas ar pauvr-côs Richard da lavarat: *ma na fell qet deoc'h selaou ar résoun, na vanco qet da laqat en em santout.*

An den venerabl Abraham a êchuas evelse e ziscours. Ar bobl en selaoue gant attantion; approuvi a rejot e vaximou; mes ne vanqjot qet da ober ractal ar c'hontrol just, evel a erru er sarmoniou ordinal; rac, ar verzidiguez o veza commandet, pep hini a brenas, er fêçon ar muia disqiant, daoust d'an oll remontrancou eus ar sermoner, hac an aoun en devoa an assamble da nonpas gallout paea an taxou.

Ar citationou, repetet alies, en devoa grêt eus *ar pauvr-côs Richard*, pehini evit en henvel, a zo ho servicher, a vije bet enouus evit re-all; mes va vanite a voe meurbet hilliguet, evidon da veza sur mad penaus eus an oll guizieguez a accordet din, ne voa qet an degvet loden a apparchante realamant din, ha n'am boa destumet o studia var ar squianchou mad eus an oll nationou. Petra benac a vez, en em resolvis d'en em gor-

rija va-unan , goude ar citationou a glêvis ober ; ha dre ma voan en em arrêtet en intantion da brena peadra da ober un habit nevez , en em resolvis neuze da lacat an hini côs da badout.

Lennier , ma ellit ober qement all , e c'honezot qement ha me.

F I N.

Benjamin FRANKLIN , ganet e Boston , ar 17 eus a vis guenveur 1706 , a voa ár seitecvet buguel da Joseph Franklin , fabricant saon ; hac én yaouanqiq , e vije bepret occupet da lenn al levriou ar muia sqiantus.

Disqi eure an etat a imprimer , ha da 15 vloas e compose scridou mad , pere a laqe imprima , hep eu em henvel . Mont a ras da Philadelphi , e pelec'h ec'h êruas gant ur pez a uguent real hépken . Eno e labouras en un imprimeri ; mes tromplet dre bromessaou vean ar gouarner , e teuas da Londres , e pelec'h e vevas gant ur sobriete ar vrassa . Retorn a reas da Philadelphi , hac e roe genteliou mad d'ar gompagnunez en em gave en e dy bep guener da nôs .

Ur servich bras meurbet a rentas d'e vrô , en ur buble al levric-mâ , a behini e verze dec mil bep bloas .

Reir e vez comz eus e oll talanchou , hac eus ar servichou hep nombr a rentas d'e vrô . E 1777 , d'an oad a 71 vloas e teuas da gaout ar Roue a Franç , da behini en em bresantas gant e vlêo dispaq var e ziou scoas , hep poultr , un toc distrонç , un habit mezer brun ; anfin eguis ul labourer . An oll a admire e simplicite . Retorn a eure d'e vrô , e pelec'h e varvas ar 17 a vis ebrel 1790 , oageç a 84 bloas .

